

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל-אביב, רחוב גורדון 3, פ.ד. 03-232262/3/4. תל-אביב 136 • מען מברקים: "עולמפרם" • העורך הראשי: אורי אבנרי • ראש המערכת: יוסי ינאי • עורכת-בית: יופי שנון • עורכת כיתוב: ענת ישראלי • צלמי-מערכת: ציון צפיר וגינה רוזן • ראש המינהלה: אברהם סימון • מחלקת המודעות: רפי זכרוני • המודיעין: "העולם הזה" בע"מ • מודפס ב"הדפוס החדש" בע"מ, תל-אביב, רחוב בן-אביגדור • הפצה "גד" בע"מ • גיוסות: צינקונרסיה "כפסי" בע"מ.

קריאה קדימה

מדורו של חיים ברעם, עולם קטן. הוא חידוש בעיתונות הישראלית. רוב עיתוני ישראל מגיבים על מאורעות בינלאומיים כאילו הופיעו במדינה ה-51 של ארצות-הברית. הידיעות של סוכנר יות-הידיעות האמריקאיות, המשקפות את נקודת-ההשקפה האמריקאית, מובאות כ-אמת לאמתה, בלי ביקורת ובלי ניסיון כלשהו לגבש נקודת-ההשקפה הישראלית. יוצאים מכלל זה הקומוניסטים, העושים את אותו הדבר — אך להיפך. הם מביאים את נקודת ההשקפה הסובייטית, לפי הנוסח של פראבדה, כאמת לאמתה, כאי-לו היתה ישראל צריכה להיות רפובליקה סוציאליסטית בברית-המועצות.

העולם הזה כופר בשתי הגישות האלה גם יחד. אנו סבורים שבסיקור המאורעות הבינלאומיים, יש לנו שני תפקידים: להביא את העובדות לפני הקורא, באובייקטיביות מירבית, ולגבש נקודת-ההשקפה ישראלית עצמאית בהערכתן. מזה חמישה חודשים עושה זאת חיים ברעם, במדורו עולם קטן. ברעם, בנו של מי שהיה שר-העבודה בממשלת-המערך, ואחיו של ח"כ עוזי ברעם, מעיד על עצמו שהוא בלתי-מיוזבה, הכואב את כאב העולם השלישי. בשבוע שעבר פירסם ברעם במדורו (העולם הזה 2210) ניתוח של הפלישה הסובייטית לאפגניסטן, ונדמה לי שהיתה זאת הערכה ישראלית שקולה.

שלושה מישורים

לאירוע זה, המטיל את צילו על ה-ימים הראשונים של 1980, יש לפחות שלוש-שה מישורים שונים. הקשורים זה בזה:

- זוהי מילחמת-אזרחים, אחת ממאות שהסעירו את תולדות הארץ הזאת מאז שחר ההיסטוריה.
- זהו מאבק אימפריאליסטי בין מעצ-מות-העל.
- זהו חלק מן המילחמה הקרה שבין העולם המערבי והעולם הקומוניסטי.
- מי שרואה להבין את המתרחש, אל לו להתעלם אף מאחד משלושת ההיבטים האלה. רק הבנת שלושתם, הקשר ביניהם, מאפשר דיון סביר בחלקה של ישראל מורכבת ומסובכת, וייתכן מאד שאין איש ראל בפרשה זו.
- מילחמת-האזרחים המקומית היא תופעה מחוץ לאפגניסטן המסוגל להבין את כל מרכיביה.
- נראה כי באופן כללי, זהו מאבק בין קנאים מוסלמיים ובין חדשנים.
- הקנאים שאבו בלי ספק עידוד מן ה-גאות החדשה של האיסלאם התקיף, ש-הגיע לשלטון באיראן, המכה גלים גם בכל שאר חלקי העולם המוסלמי. השכנים המוסלמיים באיראן ובפאקיסטן בוודאי מעודדים קנאות זו בכל כוחם. ואילו ה-

ה"בטן הרכה" של הסובייטים וכדי להגן על אוצרות-הטבע הדרושים לעולם המערבי.

לכל זה נוסף בימינו הממד האידיו-אולוני — המילחמה העולמית בין שתי מעצמות-העל, שאחת מהן נושאת את דגל הדמוקרטיה המערבית, והשנייה את דגל הקומוניזם.

רק כסיל הישלה את עצמו כי "המיל-חמה הקרה" פסקה אף לרגע, מפאת מדוי-ניות ה"דטאנט" בין שתי המעצמות. האימפריאליזם הסובייטי חודר, בעצמו או באמצעות בני-חסותו, לכל מקום בעולם שבו הוא יכול להשיג יתרונות מבלי להס-תכן יותר מדי. כך בדיק עושה גם האימ-פריאליזם האמריקאי.

הדגל האדום של הצדק מכאן והדגל הלבן של החרות מכאן אינם אלא דיגלי-נוחיות במאבק זה.

באפגניסטן השתלבו כל המאבקים האלה, בצורה שהיא כימעט קלאסית. הקנאים המוסלמים המפולגים מאחדים בשאיפתם לסלק את השלטון השמאלי ה-פרו-קומוניסטי בכאבול. הם נעורים ב-שבטים המרדניים, המואסים ביכולת בשיל-טון המרכזי, בפאקיסטן ובאיראן. מובן מאליו שהם נהנים גם מתמיכתם השקטה של האמריקאים, באמצעות פאקיס-טן. המגמה היא לסלק את הסובייטים מאפגניסטן, ולכונן שם מישטר מוסי-למי ימני, אשר ישמש מחסום מפני הקו-מוניזם והחזירה הסובייטית.

הסובייטים תומכים, כמובן, במישטר ה-פרו-קומוניסטי. כאשר המרידה המוסלמית גברה, ניסו להתפשר ולהקים בכאבול מיש-טר מתון יותר, תוך סילוק המשרת החר-דני שלמה, שהיה קיצוני מדי. כשנכחו לדעת כי אין די בכך, פלש הצבא הסובייטי לאפגניסטן באופן גם וברוטאלי.

שליטי מוסקבה אינם טיפשים (על כל פנים, לא יותר מאשר שליטי וושינגטון, ירושלים או כל בירה אחרת). הם בוודאי הבינו כי פלישה זו תאחד נגדם את כל הכוחות הלאומיים בארץ הכבושה ואת כל פלגי האיטלאם המתעורר. הם בוודאי גם הבינו כי הדבר יעזור לאמריקאים ליישב את הסיכסוך שפרץ בינם לבין הקנאים

מיני קרקע-אוויר סובייטים בכאבול
לא מדינה 51, לא רפובליקה סובייטית

המוסלמיים באיראן ובמקומות אחרים. וכפי שלמדו האמריקאים בוויאט-נאם — הרבה יותר קל לפלוש אל תוך ביצה כזאת מאשר להיחלץ ממנה.

אם כן מדוע עשו זאת הסובייטים? מה היה החשבון?

יש כמה תשובות אפשריות:

- יתכן שלא היתה להם ברירה, אולי ניכחו לדעת כי משרתיהם בכאבול נתונים בסכנה מה המורה, עד כי רק פלישה סובייטית מאסיווית יכולה להציל אותם.
- יתכן כי במאבקי-הכוח הסמויים בקרמלין מנצחת גממה יותר קיצונית ותוקף פניתי, המסתמכת על גידול הכוח הצבאי היחסי של ברית-המועצות מול פני האמ-ריקאים.
- יתכן כי נראה לסובייטים כי רכישת אפגניסטן, כמדינת-חנות, הוא הישג איסטרטגי די חשוב כדי להצדיק סיכון ומאמץ כממדים גדולים.
- על כל פנים, נוצר עתה מצב מוזר בדרום-אסיה:
- ברית-המועצות נתונה במילחמה עם הקנאים המוסלמיים באפגניסטן, אך תו-מכת בקנאים המוסלמיים באיראן. היא מקווה שאחרי שלטון האיית-אללה שם תשתלט מיפלגת סודה הקומוניסטית.

ארצות-הברית תומכת בקנאים המוס-למיים באפגניסטן, אך נתונה במילחמה עם הקנאים המוסלמיים באיראן. גם היא חוששת שאחרי האיית-אללה עלולים לבוא הקומוניסטים, אך היא גם מקווה שניתן עדיין להחזיר שם שילטון פרומערבי כלשהו.

לשני הצדדים יש תכונה משותפת אחת: הם אדישים לגמרי לגורלו של האדם האפ-י, גני, כשם שהיו אדישים לגורל האדם ה-קאמבודי והוויאט-נאמי.

אך צריכה ישראל להתנהג בניגוןל הזה?

נדמה כי איש בירושלים אינו נותן על כך את דעתו. הכל יורים מן המותן. הכי-רנות קלות-דעת פורחות בכותרות העיתו-נים — ולעיתים נדמה כי זוהי הכוונה היחידה של המצהירים.

בעיני הכסילים, זהו מאבק פשוט בין "העולם החופשי" ובין "הקומוניסטים", ועל כן היבית ישראל אוטומטית לעזור לאמ-ריקאים.

אנשים קצת יותר מתוחכמים מאמינים כי ישראל קשורה עתה, להחיים ולמות, במעצמה האמריקאית, ועל כן "מה שטוב לאמריקה, טוב לישראל".

יש השמחים לקראת כל תופעה שיש בה כדי לעורר בציבור האמריקאי רגשות של עלבון לאומי, מתוך תיקווה שזה יביא להתגברות מחדשת של הלאומנות האמ-ריקאית.

התעוררות כזאת, כך הם מאמינים, תביא אוטומטית לתמיכה גדולה בישראל, כמדוי-נה המוכנה והמסוגלת לספק לאמריקה בסי-סים צבאיים, שירותים, סיוע מיבצעי ואף כוחות צבאיים ממש.

עור וייצמן הכריז באמריקה כי אר-צות-הברית כלל אינה צריכה לבקש מיש-ראל בסיסים — כי הסכמתנו נתונה מראש. ראש-הממשלה חזר על כך בניסוח דיפי-לומטי יותר: אם האמריקאים יבקשו, הוא יציע לממשלה להיענות לבקשה. הרמז: מובן מאליו שהממשלה תסכים לכך אוטו-מטית.

לשבת בשקט

כדאי לבדוק מחדש את כל ההנחות שעליהן מבוססת מדיניות זו.

ראשית: אם ארצות-הברית תומכת ב-קנאים המוסלמיים באפגניסטן, ואם היא רוצה להסתדר עם האיית-אללה, הרי תמי-כת ישראל בה היא התרומה הפחות-רצויה לה. היא תבקש לה בעלי-ברית מוסלמיים. הדבר כבר הוכח, כאשר הבטחתו הנדו-בה של עור וייצמן לא פתחה לפניו את הכיס האמריקאי, והוא גאלץ לחזור אר-צה כשידיו ריקות.

גם הקשר בין הלאומנות האמריקאית המחודשת (להתגבר על הטרואמה של ויאט-נאם) ובין התמיכה האמריקאית ב-ישראל קיים רק בדימיון הישראלי. אין הוא קיים בדימיון האמריקאי.

ומצידו: האם באמת יש לנו אינטרס להיות לעולם ועד מעין הרב-להשכיר של המעצמה האמריקאית, ולהתערב בכל עניין שאינו נוגע לנו?

אולי הגיע הזמן שנוסיע במערכות העו-ר לם כגורם בלתי-תלוי, המוכן לנהל מדי-ניות עצמאית, והמבקש לקשור קשרים עם העולם השלישי, המואס בשתי האימ-פריות גם יחד?

האם אנהנו רוצים שגם בשנת 2000 תהיה ישראל מעין תינוק מזויין, הקשור בחוט-הטבור לרחם האמריקאי — או שתהיה או שותפה מרכזית בקהיליה הגדולה של עמי העולם השלישי?

מי שמבין שיש צורך בשינוי הכיוון, ולוא גם בהדרגה ובטווח הרחוק, חייב לכלכל היום את מעשיו בהתאם לכך.

לשם כך כדאי להימנע מפרובוקציות, ולשבת בשקט כשאין צורך לקפוץ ולצעוק, וקודם כל: כדאי ללמוד היטב כל בעייה, לפני שטמהרים לתחוב לתוכה את האף הלאומי. זהו, בין השאר, תפקידם של אמצעי-התיקשורת.

אנחנו, בשבועון זה, נשתדל לעשות זאת כמיטב יכולתנו.